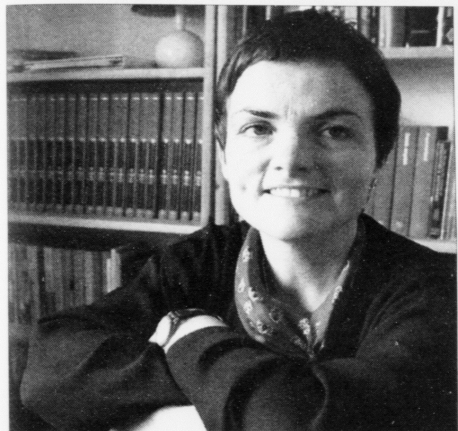

Viðmerkingar:

Annita á Friðriksmørk, tingkvinnu Tjóðveldisflokksins

Lygnir

Eitt motto ávísur maður verður siteraður fyrri at brúka í síni valdstíð var hetta „Sig eina lygn nóg ofta, so trúgva fólk henni til endan“. Og tað er júst somu mannagongd ávísir bólkur nýta í hesum døgum fyrri at steðga fullveldisætlanini. Hetta kann óiva geva politiskan lótuvinning, men ikki meir. Tað, sum byggir á lygn, endar aldrin væl. Tí tann sum byggir á lygn, verður etin upp av síni egnu lygn.

Føroyingar eru nú so nær við tað aldargamla málið um, at í Føroyum skulu føroyingar ráða, sum vit ikki hava verið síðani 1946. Vónir eru bjartar, útlitini eru góð. Vit hava einki at ræðast. Vit kunnu um bert vit vilja!

Men tað eru nøkur, sum byggja sítt politiska lív á júst tað óvøgtu: Vónloysi, ræðslu, viljaloysi. Vit kunnu einki, og vit klára onki, - og tí er tað, at onki skal broytast. Vit skulu ikki hava evsta valdið heima hjá okkum sjálvum. Nei, danir skulu hava tað, teir skulu ráða og afturfyrri skulu vit liva av donskum pengum.

Hesi, sum hetta siga, hava tað ikki gott í hesum døgum, tey hava ongar sakligar grundgevingar fyrri, hví danir skulu hava evsta valdið yvir landið okkara. Tey standa nakin!

Og hvat er tað til ráða at taka? Hvat er neyðugt fyrri at ræða føroyingar frá at reistas sum fólk?

Jú - lygnin! Eru ongi sannindi, sum kunnu sannføra fólk, so lúgva vit. Javnt og samt.

Lygn omaná lygn:

Millum tær lygnirnar, sum vórðu borðreiddar fyrri føroya fólk í blóðnum farna leygardag, vóru hesar:

• Tey umleið 60 fólkin, sum hava skrivað Hvítubók hava ikki verið óheft. Tað er lygn.

• Tær búskaparligu útrokningarnar byggja bert á tey farnu fimm árin. Tað er

eisini lygn.

• Tað kostaði 14 milliónir at skriva Hvítubók. Tað er eisini lygn.

• Kunningarfundirnir um Hvítubók eru einsíðug propaganda. Tað er eisini lygn.

• Fullveldislandsstýrið vil offra tey veikastu í samfelagnum. Tað er eisini lygn.

Hetta eru bara nøkur dømi um lygnirnar - ein dag. Soleiðis verður ein heil bylgja av lygnum um fullveldisætlanina skolað út yvir Føroya fólk.

Lygnin etur seg sjálva upp

Allar kanningar vísa, at føroyingar kunnu klára seg við fullveldi, um bert vit vilja. Hetta er sjálvsagt herkin biti at slúka hjá teimum, sum politiskt liva av at júka niður í føroying, at hann einki nyttar, einki kann og einki klárar.

Einki er so ræðuligt fyrri hesi fólk sum bjartar vónir, góð útlit og stórir møguleikar. Teirra politiska grundarlag er jú ómegdin hjá føroyingum, og tey kenna seg kroyst av, at føroyingar eru vónríkir. Tey eru niðurboygd av góðum útlitum. Tey ræðast teir stóru møguleikarnar. Tey sigga, at tað, tey hava bygt sína politisku tilveru á, ikki er rætt.

Teirra trupulleiki er, at føroyingar kunnu! Føroyingar klára! Føroyingar nytta! Og tað er sjálvsagt tað, sum fær hesi fólk at taka til lygnina. Mangt verður jú í neyðini nýtt.

Men tað, at brúka lygnir, er ikki nøkur gongd leið. Tann politikkur, sum byggir á lygn, endar aldrin væl. Tann, sum byggir á lygn, verður til endans etin upp av síni egnu lygn.

Annita á Friðriksmørk
Tingkvinnu Tjóðveldisflokksins

Gruggingarliðið

Tað er ikki eiti á, sum teir yla.

– Hvítubók sigur einki um, hvussu húskið fer at hava tað eftir fullveldið, sigur Jóannes.

– Nýggjar eyglýsingar av demokrati, sigur Atli.

– Fullveldispolitikkurin fer at geva okkum eina fullfeita føroyska yvirsett, sigur Ingeborg.

Tí ta teir ikki koma við tí sjálvir, so skal gruggast. Orð skulu vendast, setningar tumbast og hol finnast, ikki til at fylla út, men til at seta skordúr í. Sjálvt tá semja kundi fingist um mangt og hvat, so má vígast fyrri og ímóti: Tænir hetta lótuvinninginum ella ikki. Nú er lótuvinningurin at fáa ivasom sambandsfólk undir sínar veingir.

Vit kenna teir aftur, javnaðarmennirnar!

Men Jóannes, hví skal Hvítubók víðgera tað einstaka húskið? Fyrri at nýta eina fyrri teg ógvuliga vanligu orðing: Gev mær eina einastu grund!

Hvítubók víðger tjóðarbúskapin. Hon byggir á eitt vanligt borgarligt fólkaveldi, og hon letur tí lóg-gávuvaldið upp í hendur at leggja karnarnar fyrri, hvussu áðgðarnir í samfelagnum skulu bytast. Einki petti óðrvísi enn nú, vit eru í ríkisfelagsskapi við Danmark.

So Jóannes! Er hetta størsta atfinningin hjá Javnaðarflokkinum, so hevur flokkurin einki at finnst at. Tað er tú, fólkavaldi, sum skalt byta í ríkisfelagsskapinum og fullveldinum. Tað er eisini tú, sum skalt upplýsa fólk, húskið, sum tú heldur so nógv av, og ikki kasta torymold í eyguni á teimum við uttanumtosi!

Tað er bara eiti á síðan tit kastaðu Høga og samgonguni fyrri, at teir høvdu einki at fylla upp í fullveldisleypin. Tað vóru bara innantómir setningar. Og sjálvi andi bíðaðu fólk í spenningsi eftir heftinum hjá tykkum um sjálvstýrisloysnina, ella hvat hatta kallaðist. Og hvat var tað so? Innantómir setningar úr enda í annan.

Tit siga m. a., at Føroyar skulu verða eitt samveldi á jøvnum føti við Danmark. Tað er bara ikki so. Eitt gott dømi eru sáttmálar við onnur lond og uttanríkispolitikur í síni heild. Tit siga, at vit ótarnað kunnu gera sáttmálar við onnur lond. Men vit hava í ríkisfelagsskapi ikki mynduleika at gera sáttmálar við onnur lond, sum skaða donsk áhugamála. Men danir kunnu gera sáttmálar, sum skaða okkara. Teir sita við tí endaliga orðinum. Ein finna tú ert...

Ella er tað á jøvnum føti? Eg hevði skamast. Og Atli leggur uppi. Helst fyrri at stýja nýggja, veika slóðaran!

Nýtt demokrati...

Hetta er sum at fara aftur í tryssini, tá CIA og m.a. Javnaðarflokkurin altíð høvdu rætt og brúktu sama framerðarhætt: At skíra tey, sum ikki vóru samd, fyrri kommunistar.

»Í okkara parti av heiminum er, nu aftan á jarnjaldrið fall, og kommunistiska samfelagsskipanin snávaði og datt, bert okkurt hissini land, sum loyvir sær slík propagandatiltøk fyrri almennar pengar, sum hetta okkara landsstýri setir í verk.«

at eingin pedagogiskur málsetningur er. Hvat við teimum bómum, sum hava serligan tørv? Hvar flóta tey í hesum samanhangi?

Hvørji krøv skulu setast til fysiskur rammunar um barnaansingartovnar sum t. d. tann í Nólsoy? Er tað neyðugt við leikum til børnini og hvat slag av leikum skal tað verða? Mær kunnugt er sera ymiskt, bæði í mun til aldur og menningarstøði annars, hvat best er at nýta.

Talan er sostatt ikki um at seta niður á ávísar persónar, men almennar viðmerkingar til hvussu barnaansing skal skipast í Føroyum ár 2000 og við støði í tí, sum eg sá og hoyrði til almennu móttøkuna á Nólsoy skúla og við hálvum dagstovni 11-9-1999. Og hetta hevur Leo ikki fata! Eg helt tað verða sera aktuelt at skriva um evnið júst nú, tá Almanna- og

Óført, tí CIA er jú borgarin fyrri tí borgarliga fólkaraðinum og fyrri frælsi, javnaði og bróðralag. Tey, sum ikki halda tað, tey eru kommunistar og ikki fræslýnt, spyr bara Pinochet.

Jú, vist brúka teir av almennum fæ til at upplýsa fólk. Lat tað so eita tað nýggja demokratið í tíni verð. Tað gamla demokratið var at brúka blokkini til at fylla niður í lummarnar á einum ovurhitaðum vinnulívi (tú gjørdi sjálvur nýtslu av hesum báðum orðum, meðan tú sæst í andstöðu í teimum døgum - nýtslan knípti bara, tá tú sjálvur hevði »ábyrgd«) til ein yvirkapasitet, sum einki gav, men bara kostaði. Vit lóntakarar bløða, og milliárdirnir eru uttanlands.

Hvør mundi fáa tær?

Leingi livi tað gamla demokratið, Atli!

Og so Ingeborg:

»Tí tað gongur sjón fyrri søgn, at tað eru tey lægstlöntu, sum skulu skerjast enn meira, fyrri at vit kunnu fáa ráð til at fígga fullveldið hjá teirri lítlu yvirstættini.«

Hugstoytt at hoyra ein umboðsmann hjá lóntakarunum rætta spjótsoðin móti fullveldinum og ikki yvirstættini. Tí hatta, tú nevnr, duga javnaðar- og sambandsmenn sanniliga eisini. Sjóndan frá teimum hevur tú dyggiliga kent tey síðstu árin. Ikki tí, eg fari ikki at siga hinar flokkarnar friar frá sínari ábyrgd. Og tað mátti sanniliga eisini talt, at alt hetta, henda stóra afturgongdin hjá okkum lóntakarum, er farin fram í ríkisfelagsskapinum!

Og er tað ikki so, at sjálv

um tað vóru vit føroyingar, sum brúktu okkum út av eggini, so sluppu politikararnir at liva og láta, sum teimum lysti, tí at danska stjórnin - tað viti tann góðasti, um tað ikki var við beráðdum huga - duld fráboðanirnar frá fíggiareftirlitinum fyrri okkum føroyingum? Tí teir høvdu jú onga fráboðanarskýldu. Og hvør bløddi? Yvirstættin ella vit?

Hetta er ríkisfelagsskapurin, Ingeborg! Danir hava ongantíð spelt við onnum kortum. Um Karsten ikki gongur okkum á móti, so sigur hann hóast alt frá, so vit vita, hvar hann flýtur. Sjálv fært tú hinvegin ógvuliga lætt um sannleikan, tá hann fær ábyrgdina fyrri dastið av teimum niðurskardum, sum eru farnir fram í nógv fleiri enn 10 ár. So ver eitt sindur nærlagðari í tínum metingum, so tú ikki tekur trúvirðið frá arbeidararstóluni. Eitt tilmæli um, hvat veljast skal í slíkum føri, skal ikki grundast á molnandi pástandir.

Ongantíð havi eg viljað koyrt javnaðarflokkin uppí afturhaldsliðið. Sjálvt ikki tá EEC-striðið leikaði á, og hann legði doyðin á eina upplýsing, hvørs høvudsúrslit var, at EEC ikki var ein politisk, men ein rein búskaparlig samgonga.

Men nú slepst eftir øllum at døma ikki undan. Hann hevur einki at bjóða fram sjálvur. Hann brúkar allar sínar kreftir til at siga fólk, hvat hini gera skeivt. Sjálvandi hevur hann frælsi at gera tað, men tað hevur ongan javnað við sær og tað skerjir alt bróðralag.

Dánial Jákup Jørgensen

Barnaansingin í Nólsoy

Eftir eina eftir minari metan konstruktiva men kritiska grein um barnaansingartovnin í Nólsoy er líkt til, at bygdaráðslimurin Leo Poulsen er farin at ganga „verbala berserkaragongd“, fyrst í dimmu og síðani í dagblaðnum. Greinin hjá Leo er ikki degnalestur og als ikki svarað uppá minar viðmerkingar um barnaansingartovnin í Nólsoy, men heldur persónligt brislið úr enda í annan og sum eg ikki kenni aftur.

Eg loyvi mær tí at endurtaka fyrri Leo, hvat málið snýr seg um:

Skúli vit krevja eitt ávíst fakligt støði fyrri leiðsluna á einum dagstovni, sum skal ansa børnum frá 0 - 9 ár í 12 tímar um dagin, 5 dagar um vikuna? Skal ein málsetningur verða við stovninum, sum sigur hvørja menning børnin ætlast at fáa og hvussu arbeiddast skal við hesum? Eg óttast fyrri,

Heilsamálastýrið arbeiddur við ein barnagarðslóg, sum skal setast í verk á nýggj-árinum.

Leo er kendur fyrri at hava umboðað fólkaflokkin, sum sigur seg at verða fræslintan og ganga inn fyrri friðar kapping. Einkind av hesum havi eg hóma í framerðir hjá Leo í hesum máli, sum spyr, hvat eg billi mær inn, tá eg gevi til kennar mína hugsan á prenti og soleiðis geri nýtslu av talu/skrivi frælsinum. Hetta frælsi var bannlýst í fyrrverandi Sovjetsamveldinum - og í dag vita øll, hvat hetta førdi til av vanlagnu eins og so nógv aðrastaði í Verðini. Helvtin av møguligu brúkarunum hava valt ikki at gera nýtslu av tí barnaansingartænastu, sum Nólsoy Kommuna bjóðar fram. Hetta er ikki vegna vørandi tørv á tænaðum, men tí tey ikki meta hana at verða nóg góða. Her átti

Leo at virka fyrri, at hesi fingi somu rættindi sum hini og fingi stuðul á jøvnum føti til eina skipan, sum hesi kunnu góðtaka. So hevði verið kapping um, hvør kundi veita tað bestu tænaðu og hetta átti hin fræslýnti Leo at gingi á odda fyrri. Leo átti at vita, at kapping er sunn og elvir til dygdargóðar tænaðar, sum brúkarin er nøgdur við. Stuðulin, sum tað almenna veitir til barnaansing, tað veri seg kommunalar ella úr Landskassanum átti at fylgt barninum. So kundu foreldrin sjálvi rátt fyrri, hvar tey nýttu peningin og á tann hátt staðið frið í valinum um, hvussu tey ynskta, at teirra børn skulu ansast.

Nólsoy 21. September 1999

Petrica Christiansen